

Aluekehittämis- ja kasvupalvelu-uudistus

Kysymyksiä ja vastauksia

- **Laki julkisista rekrytointipalveluista ja osaamisen kehittämispalveluista**

Mistä laissa säädetään?

Laissa ehdotetaan säädettäväksi työnhakijan palveluprosessista sekä maakunnallisina kasvupalveluina järjestettävistä palveluista, joilla edistetään työmarkkinoiden toimivuutta, osaavan työvoiman saatavuutta ja työtä hakevien mahdollisuuksia saada työtä eli julkisista rekrytointipalveluista ja osaamisen kehittämispalveluista.

Rekrytointipalveluina maakunnilla olisi velvollisuus välittää tietoa osaavan työvoiman saatavuudesta ja työtilaisuuksista, antaa rekrytointiin ja työnhakuun liittyvää neuvontaa ja ohjausta sekä sovittaa yhteen työnhakijoita ja työtilaisuuksia.

Osaamisen kehittämispalveluina maakuntien tulisi järjestää kasvupalvelukoulutusta sekä ammatinvalinta- ja uraohjausta.

Lisäksi maakunnat voisivat järjestää muita palveluja, joilla tuetaan rekrytointeja ja työnhakua, kartoitetaan ja kehitetään henkilöasiakkaiden osaamista tai muutoin edistetään heidän työmarkkinavalmiuksiaan ja tuetaan työllistymistä.

Mitä tapahtuu ELY-keskuksille ja TE-toimistoille, jotka nyt hoitavat näitä tehtäviä?

TE-toimistojen nykyiset työ- ja elinkeinopalvelut sekä ELY-keskusten yrityspalvelut kootaan osaksi maakunnallisia kasvupalveluja. Tehtäviä hoidetaan jatkossa maakunnissa ja ELY-keskusten ja TE-toimistojen henkilökunta siirtyy vanhoina työntekijöinä maakuntien palvelukseen. ELY-keskusten ja TE-toimistojen toiminta päättyy ja maakuntien kasvupalvelut aloittavat toimintansa.

Miten palvelut järjestetään ja tuotetaan maakunnissa?

Maakunnilla olisi vastuu julkisten rekrytointipalvelujen ja osaamisen kehittämispalvelujen järjestämisestä. Uudellamaalla vastuu kasvupalvelujen järjestämisestä voi kuitenkin olla maakunnan sijasta kuntayhtymällä, jos pääkaupunkiseudun kunnat päättävät kuntayhtymän perustamisesta. Maakunta tai kuntayhtymä voi tuottaa palvelut itse tai antaa niiden tuottamisen palveluntuottajan tehtäväksi. Palveluntuottajana voisi toimia yhteisö, säätiö tai yksityinen elinkeinonharjoittaja.

Jos maakunta tuottaa palveluja omana tuotantonaan kilpailutilanteessa markkinoilla, maakunnan on annettava palvelujen tuottaminen yhtiön, osuuskunnan, säätiön tai yhdistyksen hoidettavaksi.

Miten löydän jatkossa työvoima- ja yrityspalvelut?

Maakunnan on järjestettävä palvelut siten, että ne ovat helposti asiakkaiden saatavilla. Palveluja tulee tarjota sekä asiakkaiden omatoimisesti käytettävänä palveluina (verkkopalveluina) että henkilökohtaisena palveluna. Maakunnalla on velvollisuus järjestää henkilöasiakkaille asiointipisteitä paikan päällä tapahtuvaa käyntiasiointia varten. Näin turvataan henkilöasiakkaiden mahdollisuudet aloittaa työnhaku verkkopalvelun lisäksi käyntiasiointilla.

Mitä tarkoittaa palvelutarpeen arviointi?

Palvelujen tarjoamisen lähtökohtana olisi asiakkaan palvelutarve. Palvelutarve tarkoittaa maakunnan tai palveluntuottajan tekemää arvioita asiakkaan tarvitsemista palveluista, joilla parhaiten edistetään osaavan työvoiman saatavuutta ja henkilöasiakkaan työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Palvelutarpeen arvioinnissa voitaisiin hyödyntää kasvokkain tapahtuvan palvelutarpeen arvioinnin lisäksi esimerkiksi puhelin- ja verkkopalveluja.

Maakunnan tai palveluntuottajan tulisi arvioida työnhakijan palvelutarve kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta. Työttömyyden pitkittyessä palvelutarve tulisi arvioida uudestaan vähintään kolmen kuukauden välein.

Mikä on työllistymissuunnitelma?

Työllistymissuunnitelma on maakunnan tai palveluntuottajan yhdessä työnhakijan kanssa laatima suunnitelma, jossa sovitaan työnhausta ja sen tavoitteista sekä palvelutarpeen mukaisista palveluista. Työllistymissuunnitelma perustuu työnhakijan omiin työtä tai koulutusta koskeviin tavoitteisiin ja arvioituun palvelutarpeeseen.

Työllistymissuunnitelmalla tarkoitetaan nykyistä vastaavasti myös monialaista työllistymissuunnitelmaa, joka laaditaan työnhakijalle, jolla on työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun tarve. Työllistymissuunnitelma voidaan korvata kotoutumissuunnitelmalla tai aktivointisuunnitelmalla.

Miten pidetään huolta vaikeammin työllistyvistä?

Maakunnalla on velvollisuus huolehtia palvelujen yhteensovittamisesta, jos työnhakijan työllistymisen edistäminen edellyttää julkisten rekrytointipalvelujen ja osaamisen kehittämisspalvelujen tai muiden kasvupalvelujen yhteensovittamista sosiaali- ja terveystalouden palvelujen tai Kelan kuntoutuspalvelujen kanssa.

Tarve palvelujen yhteensovittamiseen on silloin, kun työnhakijan työllistymisen esteet eivät johtuisi yksinomaan avointen työpaikkojen tai työnhakijan osaamisen puutteista, vaan työnhakijalla olisi lisäksi sellaisia työ- ja toimintakyvyn rajoitteita tai elämänhallintaan liittyviä ongelmia, jotka eivät ratkea pelkällä viranomaisten välisellä konsultaatiolla, vaan edellyttävät tiivistä yhteistyötä kasvu-, sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalvelun toimijoiden välillä.

Miten varmistetaan asiakkaiden yhdenvertaisuus, kun palvelujen järjestäminen ja tuottaminen järjestetään maakunnissa?

Lainsäädäntöön on kirjattu kasvupalveluja koskevat vähimmäisvaatimukset, jotka koskevat kaikkia maakuntia. Maakunnalla ja palveluntuottajalla on velvollisuus edistää yhdenvertaisuuden toteutumista ja sukupuolten välistä tasa-arvoa julkisia rekrytointipalveluja ja osaamisen kehittämisspalveluja tarjottaessa, kehitettäessä ja palveluista tiedotettaessa.

Maakunnalle tulee nyt aikaisempaa parempi mahdollisuus tuottaa asiakkaiden tarpeisiin vastaavia palveluja, mikä voi vahvistaa yhdenvertaisuutta.

Maakunnat noudattavat Suomea sitovia kansainvälisiä velvoitteita ja valtio voi asettaa maakunnalle näihin liittyviä vaatimuksia. Velvoitteita ovat erityisesti yhdenvertaisuus palvelujen saatavuudessa sekä eri asiakas-

ryhmien ja yksittäisten asiakkaiden syrjimätön kohtelu. Niiden toteutumista arvioidaan valtion ja maakuntien välissä vuoropuhelussa vuosittain.

Palvelutuotannon ohjaus ja valvonta kuuluvat maakuntien järjestämistehtävän ytimeen. Maakunnan on luotava omavalvontaohjelma kasvupalvelujen tuottamisen sekä saatavuuden ja laadun valvomiseksi. Työ- ja elinkeinoministeriö puolestaan seuraa kasvupalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden ja rahoituksen tason riittävyden toteutumista valtakunnallisesti ja maakunnittain.

Missä määrin asiakas voi valita palveluja tai palveluntuottajan?

Palvelujen tarjoaminen perustuu palvelutarpeeseen, joten asiakkaalla ei ole subjektiivista oikeutta saada haluamaansa palvelua. Omatoimisesti käytettävät palvelut ovat kaikkien käytettävissä.

Jos asiakkaan palvelutarpeen mukaista palvelua tuottaa yhtä useampi palveluntuottaja, asiakkaalla on oikeus valita haluamansa palveluntuottaja maakunnan osoittamien palveluntuottajien joukosta. Maakunnilla on velvollisuus antaa asiakkaille neuvontaa ja ohjausta palveluntuottajan valinnassa.

Jos henkilöasiakas ei jostain syystä käyttäisi valinnanvapauttaan, vaikka hänellä olisi siihen mahdollisuus, maakunnan pitää osoittaa hänelle palveluntuottaja. Asiakas voisi perustellusta syystä myös vaihtaa palveluntuottajaa, mutta tämä edellyttää kuitenkin maakunnan lupaa.

Lisäksi maakunta voi velvoittaa asiakkaan vaihtamaan palveluntuottajaa, jos asiakkaan palvelutarve on muuttunut esimerkiksi työttömyyden pitkittymisen vuoksi.

Miten työnhaku käynnistyy?

Työhaun käynnistäminen tapahtuu pääasiassa sähköisesti siihen tarkoitettussa verkkopalvelussa tai pyytämällä työhaun käynnistämistä henkilökohtaisesti maakunnalta, jonka asiakkaaksi henkilö haluaa rekisteröityä. Työnhakijaksi rekisteröiminen edellyttää, että henkilöasiakas esittää maakunnalle tarpeelliset selvitykset ammatillisesta osaamisestaan, työhistoriastaan, koulutuksestaan ja työkyvystään sekä ilmoittaa osoitteensa ja yhteystietonsa, joista hänet voidaan viivytyksettä tavoittaa.

Miten ulkomaalainen tai kansalaisuutta vailla oleva pääsee työnhakijaksi?

Muun kuin Suomen kansalaisen työnhakijaksi rekisteröiminen edellyttää, että henkilöllä on Suomea velvoittavien työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevien kansainvälisten sopimusten perusteella oikeus saapua Suomeen hakemaan työtä ja tehdä ansiotyötä ilman maakunnan työvoimapoliittista harkintaa - tai, että henkilöllä on Suomessa oikeus ansiotyöhön myönnetyn oleskeluluvan nojalla eikä oleskelulupa sisälly työnantajaa koskevia rajoituksia.

Onko jatkossa mahdollisuutta työkokeiluihin?

Työkokeilua voi käyttää jatkossakin henkilöasiakkaan ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi tai työmarkkinoille paluun tukemiseksi.

Ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi työkokeilua käytetään silloin, kun henkilöltä puuttuu ammatillinen koulutus tai on kysymys alan tai ammatin vaihtamisesta. Työkokeilua voidaan käyttää myös ammattia vaihtavien kohdalla uuden ala- tai ammattivaihtoehdon löytämiseksi.

Säilyykö pitkään työttömänä olleilla ikääntyneille oikeus kunnan järjestämään työntekomahdollisuu- teen?

Maakunnan tulee turvata työttömälle, jonka oikeus palkansaajan työttömyyspäivärahaan päättyy enimmäisajan täyttymisen takia 57–59 vuotiaana, mahdollisuus kuntoutukseen, kasvupalvelukoulutukseen tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen. Jos työttömän oikeus palkansaajan työttömyyspäivärahaan päättyy enimmäisajan täyttymisen takia hänen täytettyään 60 vuotta, maakunnan tulee turvata hänelle mahdollisuus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistymistä edistävään palveluun taikka palkkatuettuun työhön muun kuin kunnan palveluksessa. Jos soveltuvaa kuntoutusta, koulutusta, työllistymistä edistävää palvelua tai palkkatuettua työtä ei ole järjestettävissä, henkilön kotikunnan tulee järjestää työntekomahdollisuus.

Millaista ammatinvalinta- ja uraohjausta maakunnista saa jatkossa?

Ammatinvalinta- ja uraohjaus kuuluu maakuntien järjestämiin palveluihin. Se sisältää asiakkaan kokonaistilanteen arvioinnin sekä henkilökohtaista ohjausta tai valmennusta. Ohjauksen tavoitteena olisi realistiset koulutus- ja työuraratkaisut. Uraohjaukseen voi sisältyä henkilön tukemista oman urasuunnitelman tekemisessä ja urasuunnittelutaitojen kehittämisessä.

Miten uudistus vaikuttaa työttömien mahdollisuuksiin päästä koulutukseen?

Maakunnan tehtäviin kuuluu järjestää kasvupalvelukoulutusta, joka on työelämälähtöistä ammatillista osaamista ja valmiuksia lisäävää koulutusta. Lisäksi maakunnan tulee tarjota yrittäjyyskoulutusta ja kotoutumiskoulutusta.

Tutkintoon johtavaa työvoimakoulutusta järjestävät oppilaitokset, jotka ovat saaneet opetus- ja kulttuuriministeriöltä työvoimakoulutuksen järjestämisluvan. Myös näihin koulutuksiin opiskelijavalinta perustuu työvoimapoliittiseen harkintaan ja kuuluisi maakunnan tehtäviin. Työttömän työnhakijan osaamista voitaisiin edistää myös tukemalla työnhakijan omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella. Lisäksi työttömän työnhakijan ammatillista osaamista voitaisiin kehittää palkkatuetun työn avulla.

Miten asiakasta koskevia tietoja käsitellään?

Maakunnalla olisi oikeus saada lain toimeenpanemiseksi välttämättömät tiedot muilta viranomaisilta ja tahoilta, kuten työttömyyskassoilta ja palvelun tuottajilta. Maakunnalla olisi myös oikeus antaa palveluntuottajalle asiakasta koskevat tiedot, jotka olisivat välttämättömiä palvelun tuottamiseksi tai palveluntuottajalle annetun tehtävän hoitamiseksi. Maakunnalla olisi oikeus luovuttaa tietoja myös työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun järjestämiseksi. Tietojärjestelmistä ja tietojenkäsittelystä on tarkoitus antaa erillinen laki.

Miten asiakas voi valittaa päätöksestä?

Päätöksiin voi lähtökohtaisesti vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimus on tehtävä sille maakunnalle, joka on tehnyt päätöksen. Jos päätös on palveluntuottajan tekemä, oikaisuvaatimus palveluntuottajan päätöksestä tehdään sille maakunnalle, jonka palveluntuottajasta on kyse. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen ja hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valittaminen korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttää valituslupaa.

Laki alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta

- Kysymyksiä ja vastauksia

Mitä laissa säädetään yrityksille myönnettävistä tuista?

Laissa säädettäisiin:

- Yleiskatteellisista varoista myönnettävästä **tuesta yritysten kehittämispalveluihin** (PK-yritysten kehittämiseksi tarkoitetut analyysipalvelut, asiantuntijapalvelut sekä koulutuspalvelut).
- Yleiskatteellisista tai rakennerahastovaroista myönnettävästä **tuesta yrityksen liiketoiminnan kehittämiseen, kasvuun ja kansainvälistymiseen liittyviin kehittämis- ja investointihankkeisiin** (tukea aineellisiin ja aineettomiin investointeihin sekä kehittämistoimenpiteisiin).
- Yleiskatteellisista varoista myönnettävästä tuesta yrityksen **kuljetuskustannuksiin** (tukea pienten ja keskisuurten yritysten jalostamien tuotteiden Suomessa tapahtuvaan kuljetukseen).

Mitä säädetään oikeushenkilölle voittoa tavoittelemattomaan kehittämis- ja investointitoimintaan myönnettävistä tuista?

Laissa säädettäisiin TEM:n kansallisista varoista myöntämästä tuesta hankkeisiin sekä TEM:n ja STM:n rakennerahastovaroista myöntämästä tuesta hankkeisiin. Lisäksi laissa säädettäisiin maakuntien rakennerahastovaroista sekä yleiskatteellisista varoista myöntämästä tuista alueiden kehittämiseen liittyviin voittoa tavoittelemattomiin kehittämis- ja investointihankkeisiin.

Mitä tukia maakunnat myöntäisivät?

Maakunnat voisivat myöntää tukea

- Alueiden kasvua ja elinkeinorakenteen monipuolistamista, kuntien välisen alueiden kehittämisen yhteistyön edistämistä, innovaatioiden kehittämisen edellytysten luomista tai yritysten toimintaedellytysten kehittämistä koskeviin kehittämishankkeisiin.
- Kuntien toteuttamiin perusrakennetta koskeviin investointihankkeisiin (*perusrakenteen investointituki*).
- Ympäristöön ja luonnonvaroihin liittyviin kehittämishankkeisiin.
- Liikenteeseen ja infrastruktuuriin liittyviin kehittämis- ja investointihankkeisiin.
- Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluviin kehittämis- ja investointihankkeisiin.
- Työllisyyden, osaamisen ja sosiaalisen osallisuuden edistämiseen liittyviin kehittämishankkeisiin.
- Rakennerahastojen teknisen tuen hankkeisiin.
- Pääomasijoitustoimintaan.

Mitä tukea ministeriöt myöntäisivät?

TEM voisi myöntää kansallisista varoista tukea sellaiseen kehittämis- ja investointitoimintaan alueiden uudistumiseksi, kasvun ja kehittämisen edistämiseksi tai elinvoiman vahvistamiseksi, jossa toiminnan valtakunnallinen merkittävyys tai toiminnan hyödyntäminen useammalla kuin yhdellä alueella edellyttää päätöksen tekemistä ministeriössä. Lisäksi TEM voisi myöntää osan rakennerahastovaroista itse toteuttamiinsa teknisen tuen hankkeisiin.

STM voisi myöntää rakennerahastovaroista tukea valtakunnallisesti merkittäviin, useampaa kuin yhtä aluetta koskeviin rakennerahasto-ohjelman mukaisiin kehittämishankkeisiin.

STM voisi myöntää osan rakennerahastovaroista itse toteuttamiinsa teknisen tuen hankkeisiin.

Jatkuuko palkkatuki?

Kyllä jatkuu. Palkkatuen myöntäisi jatkossa maakunta tai Uudenmaan kuntayhtymä. Palkkatuella tarkoitettaisiin tukea, jota työnantajalle voitaisiin myöntää työttömän työnhakijan palkkaamisesta aiheutuviin palkkakustannuksiin. Palkkatuetun työn tarkoituksena olisi parantaa tuella palkattavan henkilön ammatillista osaamista ja edistää hänen työllistymistään avoimille työmarkkinoille.

Laissa määritellään ne edellytykset, joiden täytyessä työnantajalle ja työntelijälle voidaan myöntää palkkatukea. Ehdot vastaavat nykyisiä ehtoja.

Miten käy starttirahan?

Starttirahaa myönnettäisiin jatkossakin. Starttirahaa olisi mahdollista myöntää nykyistä vastaavasti henkilöasiakkaalle, joka aloittaa uuden päätoimisen yritystoiminnan tai laajentaa aiemmin aloitetun sivutoimisen yritystoiminnan päätoimiseksi.

Miten yritysten tukia haettaisiin?

Tukea haettaisiin pääsääntöisesti valtakunnallisesti ylläpidettävillä sähköisen asioinnin järjestelmillä, mutta palkkatukea, työolosuhteiden järjestelytukea ja starttirahaa voisi hakea myös lomakkeella.